

Mölnalds Naturskyddsförening har lämnat följande yttrande till Stadsbyggnadskontoret:

Yttrande angående Översiktsplan 2004 – Mölnalds Stad

Övergripande synpunkter

Mölnalds Naturskyddsförening har tagit del av Samrådshandling april 2004 och önskar inkomma med följande synpunkter.

Föreliggande översiktsplan visar på tydliga framsteg jämfört med tidigare motsvarigheter. Den ökande medvetenheten om nödvändigheten av att uppnå en uthållig samhällsutveckling kommer glädjande nog till uttryck. Föreningen anser dock att det hade varit lämpligt med en djupare diskussion kring strategierna för hur detta ska kunna uppnås i de inledande skrivningarna. Vi hävdar att det nu är hög tid för en sådan, eftersom den uttalade målsättningen från centralt politiskt håll är att en uthållig utveckling ska vara uppnådd redan inom en generation (Riksdagens miljömål (2000/01:130)). Ju förr frågan väcks desto bättre, eftersom det kommer att ta sin tid innan den slår igenom i det praktiska planarbetet.

Synpunkter på Markanvändning, konsekvensanalys och intressekonflikter; kap. 5.2 - 5.6, kap. 11, 12, 13 samt 15 resp. 16

Här uttrycks den helt riktiga uppfattningen att en långsiktigt hållbar stadsutveckling kan skapas genom att återanvända mark inom den redan bebyggda staden. Men som framgår av markanvändningskartan planeras den bebyggda ytan att under planperioden ändå avsevärt öka. Förvisso finns en strävan att lokalisera den nya bebyggelsen på ett förnuftigt sätt med avseende på det ökande transportarbete den obönhörligen ger upphov till. Men det saknas en övergripande idé om hur stor yta som kan avsättas för bebyggelse i ett uthålligt samhälle). Var går smärtgränsen (jmf övergripande synpunkter ovan)?

Då föreningen på informationsmöte 2004 09 09 angående ÖP tog upp frågan om planen på lång sikt var en ständig expansion av bebyggelsen till dess att i stort sett alla möjliga områden var exploaterade, löd det muntliga svaret från kommunens därvarande representanter att så var fallet. Svaret är oroande och vidare diskussioner i ämnet försvåras av att begrepp som expansion ständigt tycks förväxlas med utveckling.

Mölnalds Naturskyddsförening hävdar att bebyggelseexpansionen redan passerat den kritiska nivå vid vilken den upphör att i någon mening korrelera positivt med samhällsutvecklingen i övrigt. För såsom mycket riktigt påpekas på kommunens hemsida är Mölnald alltjämt en tämligen grön stad. Boendemiljön är attraktiv. Emellertid är det viktigt att inse att den omedelbart spolieras då den angränsande grönytan tas i anspråk för ny bebyggelse. Det är bara de som bor i randområdet ut mot den oexploaterade naturen som har en grön boendemiljö – och det har de bara under en begränsad tid. Förr eller senare kommer ett nytt lager av bebyggelse att adderas till det gamla.

Bebyggelse som på detta sätt ständigt avsätter metastaser i den omgivande naturen kan således knappast betecknas som utveckling, utan snarare avveckling – nämligen av utvecklingspotentialen för framtiden från såväl biologisk som samhällelig synpunkt. Det går inte att förena målsättningarna beträffande en god bebyggd miljö med fortlöpande tätortstillväxt.

De markerade utredningsområdena inger därför oro för framtiden. Området Nordost om Kållered anser vi vara alldeles för stort. En tätbebyggelse i hela eller en större del av denna yta skulle innebära ett avgörande steg mot att Kållereds och Mölnalds tätorter växer ihop. Området utgör en

viktig skyddszon mellan befintlig bebyggelse och det blivande naturreservatet runt Hålsjön-Rambo mosse och är betydelsefullt inte minst för fågellivet. Här förekommer arter som är karakteristiska för mager hed/skogsbiotop såsom nattskärna och trädlärka. Även tjäder med en misstänkt spelplats har noterats. Området har således stor naturvårdsmässig utvecklingspotential och bör inte avvecklas till förmån för bebyggelse, i synnerhet inte i de norra och östliga delarna. En begränsad exploatering av de västligaste delarna kan möjligen accepteras.

Grönstruktur; kap. 5.7

Översiktsplanens förslag är utomordentligt väl genomtänkta. Vi kunde inte skriva det bättre själva. Förverkligande av detta förslag skulle innebära att konkreta åtgärder antligen görs mot den accelererande biologiska utarmningen. Mycket bra!

Problemet med att E6:an och järnvägen skär genom kommunen skulle kunna lösas med hjälp av ekodukter, d.v.s. överdäckning av väg- och järnvägområdet där det är som smalast, t.ex. vid Lackarebäck-Safjället.

Den föreslagna strategin är också bra med ett undantag. Här föreslås oförändrad markanvändning i de större skogsområdena. Det hittillsvarande skogsbruket synes härvidlag vara i behov av omstrukturering om det ska bringas i samklang med naturvårdens och friluftslivets intressen.

Snåriga och ogenomträngliga ungskogar inbjuder knappast till skogspromenader.

Under rubriken "motstående intressen" poängteras att exploateringstrycket är stort. Erfarenheten visar att allmänintresset har svårt att göra sig gällande gentemot ekonomiska särintressen som helst äter upp den kaka övriga vill ha kvar. Och dessvärre finner man också i föreliggande ÖP en målkonflikt. Jämför man kartorna över "markanvändning" och "natur och kultur" finner man att utredningsområdet omedelbart nordost om Rådasjön hotar att inskränka den gröna länk som är markerad där. Denna är ju redan beskuren p.g.a. den nya bebyggelse som är planerad i området.

Kultur och fritid: kap. 5.8

Under rubriken "fakta" anges att andelen överviktiga har ökat påtagligt och att sjukskrivningarna har stigit markant.

Föreningen vill här särskilt framhålla vikten av närbelägna naturområden från hälsosynpunkt. Ny medicinsk forskning visar nämligen på att naturbaserad rekreation har extremt högt hälsovärde. Samtidigt påvisas att närheten till naturen är av avgörande betydelse för hur ofta och hur mycket vi vistas i den.

"Motion på recept" utgör ett viktigt inslag i nytänkandet inom sjuk/friskvården. Det kräver dock att det finns närbelägna områden som är lockande att motionera i.

I ÖP finns en hel del skrivelser rörande idrotts- och fritidsanläggningar av olika slag. Miljöpsykologisk forskning visar emellertid att särskilt barn ofta tycks vara mer betjänta av ej tillrättalagda miljöer såsom vild natur än de är av redan färdiga anläggningar. Att hitta på egna lekar och bygga hyddor i hemmaskogen är många gånger mer utvecklande för fantasin än att vistas på redan färdiga lekplatser.

Av stor betydelse för naturupplevelsen är att rekreationsytorna är tillräckligt många och stora så att de kan medge att många människor samtidigt bedriver olika slag av fritidsaktiviteter utan att de stör varandra.

I detta sammanhang vill vi särskilt poängtera det olämpliga i att placera en motorbana i området norr om Mattjärn. Som motivering för detta lokaliseringsförslag - långt från bebyggelse - åberopas verksamhetens störande ljudnivåer. Fritidsaktiviteter av detta slag bör tvärt om med fördel förläggas till redan kraftigt bullerstörda lokaler, t.ex. i närheten av industriområden, motorvägar etc.

Allmänna intressen; kap. 8.1

Skrivningen är här ur pedagogisk synvinkel mindre väl genomtänkt än beträffande grönstrukturen ovan. Man börjar symtomatiskt nog i fel ända och inleder med att konstatera att skyddande av större sammanhängande områden från betydande ingrepp är av värde för de människor som är verksamma på landsbygden. Visserligen ett nog så riktigt påpekande – men det tyder icke desto mindre på ett närmast klassiskt tankefel när man först därefter tar områdenas betydelse för ekosystemfunktioner och för biologisk mångfald i beaktande. Ekosystemfunktionerna med sin biodiversitet är och förblir den helt överordnade aspekten eftersom det är de som förser oss med de ekosystemtjänster vårt samhälle är helt beroende av (fotosyntes, mineraliseringsprocesser, vattenrening – listan kan göras lång.)

Ekosystemfunktionerna kan sedan nyttjas av människan t.ex. via jord- och skogsbruk på mer eller mindre kloka sätt. Men det är synnerligen angeläget att här fästa uppmärksamhet på att dessa näringar per definition medför ingrepp i naturen. Att bruka marken innebär att resurser i form av biomassa och energi tas ur det naturliga ekosystemet och förs över till människan. Eller annorlunda uttryckt - den energi som under naturliga omständigheter skulle ge drivkraft åt en stor del av de organismer som bygger upp ekosystemet hamnar i stället i människans sågverk, pappersmassafabriker, biobränsleugnar m.m. Inga levande varelser kan leva utan energi. Det är detta som är kärnproblemet i dragkampen mellan människan och de övriga organismerna i naturen.

Föreningen anser att då ekosystemfunktionerna utgör grunden för all mänsklig verksamhet bör de komma först i raden av motiveringar varför vi bör skydda sammanhängande områden från människans ekologiska fotavtryck. Skydd innebär inte att vi försöker konservera ekosystemen som de ser ut idag, utan snarare att vi slår vakt om möjligheterna för dess vidare utveckling.

Jord- och skogsbruk 8.4

Under rubriken "skogsmarkens sammansättning" föreligger en felaktig uppgift. Att minst 5 % av den produktiva skogsmarksarealen skall inriktas mot att främja och utveckla naturvärden är **inget biologiskt kriterium**. 5 % -nivån är den kompromiss som blev resultatet i certifieringsförhandlingarna när naturvärden vägdes mot skogsbrukets ekonomiska särintressen. Ett strikt vetenskapligt biologiskt kriterium som modern naturvårdsforskning tagit fram pekar på en nivå någonstans mellan 10 – 30 %.

2004 10 25

Mölnåls Naturskyddsförening

Leif Lithander

Vice ordf.